

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Chronologiae Veteris Testamenti Accvratvm Examen
Augustißimæ, Invictissimæq[ue] Domui Austriacæ
Dicatvm**

Philippi, Henricus

Coloniae Agrippinae, 1637

In Isaiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64340)

12.
H. Philo

Chron
v. 17

17

ESTHER XI. v. 1. & 2.

Philometore.

Verf. 1. Anno quarto regnantibus Ptolemao & Cleopatra. Cùm deinde
lemo Philometori & Euergeti, sed etiam Epiphani, vixit
patra fuerit, merito quispiam dubitauerit, quisnam istorum trium
telligendus sit? Philometorem regem Egypti ab Alexandro Magno
interpretatur Pererius lib. 13 in Dan. quem laudat & sequitur Salius
3602. numer. 13. idque probabiliter ex Iosepho colligunt, quibus
pionem, Philometor, ait, Ptolemæus, & eius vxor Cleopatra, omnia regna
Iudais, & duces totius serè militia Onias & Dosithæus Iudæi &c. Annu
Philometoris Salius incidit in annum ante Christi ætam 177.

Verf. 2. Anno secundo regnante Artaxerxe maximo, prima die Nisan,
Mardocheus. Idem habent Græca cap. 1. v. 1. Hæc autem contigerunt
bitror ante Christ. 462. circa diem 22. Martij quæ tunc in festum
Solis 24. lit. Dom. F. cyclo Lunæ 15. Epacta 9.

ESTHER XIII. v. 6.

Quia in diem 13. cades erat destinata.

Nullusque eorum misereatur quarta decima die duodecimi mensis
tis. Hanc 14. diem exprimunt Græca, dum hanc Regis
runt cap. 3. at alibi passim in hoc libro, dies 13. Iudæorum nec
in Latinis, Hebraicis, Græcis, Chaldaicis, & apud Ioseph. 11. Artaxerxis
Artaxerxis e dictum recenser. Quod ita explicat Serarius cap. 3. 9.
tur: nullus misereatur eorum 14. die, hoc est, ita pridie cæsi funditus
vt cuius misereri liceat, nullus die 14. superfit, quam explicat
Salius ann. m. 3601. num. 9.

Decorative floral border

NOTE ET QVÆST. CHRONOL.
IN PROPHETIAM ISAIAE

CAPVT I. v. 1.

Viso Isaiæ filij Amos, quam vidit super Iudam & Ierusalem, in diebus
Achaz, & Ezechia regum Iudæ.

Q V A E S T I O I.

Quamdiu vaticinatus sit Isaias.

Isaías, qui & Azarias, regnare cepit, vt teor, aâno ante æram Christi 812. regnauitque annos Chronologicos 52. Ioatham 16. Achaz 15. Ezechias 29. ex quibus colliguntur anni 112. qui si tollantur de 812. relinquent annum ante Christi Epocham 700. quando ex meis rationibus, Manasses Ezechiae successit. Non toto tamen annorum 112. interuallo vaticinatus est Isaias: siquidem ab enthronismo Ozia, suas prophetias non est vaticinatus, vt inter omnes constat. sed quæri solet, quoto anno regni Ozia id fe-

Statu q. explicatus

1. Bellarmin. de Script. Eccl. in Isaiâ ex S. Hieronymo in cap. 1. Osee, & Eusebio in Chronico, in communi notat. Osee ante Isaiam prophetasse, sub Ozia, & proinde Isaiam non cepisse ab initio regni Ozia prophetæ munus exercere: Cornelius verò in Harmonia Chronologica, quam commentarijs in Isaiam præfixit, in specie hæc notat. *Isaias, si credimus Eusebio, præcisè cepit prophetare ann. 17. Ozia.* Quod tamen in dubium reuocat Caspar Sanctius, negatque id aperte ex Eusebio, vel aliunde constare. Eusebius enim, dum Osee, & Isaiam in illum annum 17. conijcit, nihil aliud forte intendit, quàm illos tempore Ozia claruisse, vt vnum ex illis aliquem prophetiæ initium dedisse: id autem omnium primo Osee tribuatur, & initio suæ prophetiæ indicasse videtur, cum cecinit: *Principiū loquendi Domino in Osee.* Neque occurrit ratio, cur Osee ante illum annum 17. vaticinatus non obinisset, aut eodem anno plures prophetas vaticinari cœpisse dicamus. Imò cum Oseas se vaticinatum sub Ieroboam regē Israel moneat; huius autem regis nulla apud Isaiam fiat mentio: suspicari possumus, Oseam eo tempore oracula edidisse, quo Ozias Iudæis, Ieroboam Israelitis imperabat, Isaiam vero regnante quidem Ozia, sed Ieroboamo iam vita functo ad prophetandum accessisse, vt insinuat Bellarminus, diserteque asserit Tornielius ad an. 3253. num. 2. Salianus an. 3255. num. 1. ad annum Ozia trigesimum.

Quando cepit Isaias prophetare vana opinionis.

3. Imò Gordonus ad annum vltimum Ozia, prima Isaiæ vaticinia differre videtur, vbi: *Isaias, ait, prophetat hinc, vsque ad Manassen, à quo serra dissectus est, & clarus Caspar Sanctius Isaiæ 6. numer. 29. & 30. tradit Isaiam primum prophetasse, non quidem Ozia mortuo, sed eo anno, quo Ozias excessit, adeo, vt in temporis ordinem spectes, initium prophetiarum Isaiæ, ab ea visione, quæ cap. 6. describitur sumendum sit: ea verò, quæ primis quinque capitulis continentur, post illustrem illam visionem prædicta fuerint. Cuius interpretationis patronos laudat S. Hieron. & Carthusianū, assertq; rationem, quia Isaias cap. 1. Optimates Hebræorū, vocat Sodomorū principes. Deinde alia quæ ante c. 6.*

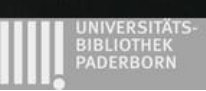
e 2 notata

ppi

ologia
tamenti

V

au

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

P.
H. Phil

Hieron
vet. Test

A 1
17

norata sunt, prophetiæ libertatis plena, ab alijs quam inflammatione videntur oriri potuisse.

*Pulchra
supputatio
S. Hieron.*

4. Verum, ut ab ultimo incipiam, si auctoritate S. Hieronymi oracula quinque primis capitibus consignata ad Ozia tempora referantur, sic autem Dei excelso in folio residentis, ad loatham: licentiam S. Hieron. lib. 3. in Isaiam scribit: sub quatuor regibus prophetasse Isaiam super Iudam, primæ visionis titulo demonstratum est, id est, sub Ozia, loatham, Achaz & Manasse. Mortuo ergo Ozia, sub quo dicta sunt universa, quæ supra expressimus, scilicet loatham, qui regnavit annis 16. & fecit rectum in conspectu Domini, & edificavit excelsam. Quo imperante vidit Isaias sedentem Dominum super thronum & elevatum ut habitum regnantis ostenderet. Eadem inculcat ad quem sequitur Hector Pintus Isaiæ 7. & Toriellus ad ann. m. 733. tradunt Isaiam regnante Ozia, ea prophetasse, quæ primis quinque prophetiæ eius conscripta sunt: quæ vero sexto capite traduntur ad loatham: quæ cap. 7. ac etiam fortè octavo, in diebus Achaz, ceterum finem prophetiæ, temporibus Ezechie prænunciata esse.

*Unde tãtus
feruor in
Isaiam.*

5. Libertas & vigorum energia, quæ primo capite se prodere incipit, spiritus feruore procedere potuit, antequam ignito calculo Isaiæ libenterentur. Neque verò calculus iste ori illius adinonebatur, quod concipiente prophetiæ infunderetur; ut expiaretur id, quod tacendo admittentur. cant illa verba: Ecce tetigi hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & tuum mundabitur. Isa. 6. v. 7. id est, mundaberis à peccato, ut ibi dicitur interpretatur.

*Non capit
à cap. 6.*

6. Existimo itaque primò, visionem cap. 7. describere, non omnia illa, quæ præcedentibus capitibus habentur. Huius aliter habeo non solum paulo ante laudatos S. Hieronymum, Bellarminum, Gordonum, Toriellum, Salianum, & Cornelium in Harmoniæ chronologica: sed etiam S. Gregorium hom. 14. in Ezechielem vbi dicitur: Ozias rex superbus moritur, Dominus videtur: quia cum mundi huius clariorio mentis occiditur, tunc ipsa mens Dei gloriam contemplatur. Vide notam in v. I. num. 3.

*Nep. ante
27. Ozia.*

7. Existimo 2. Isaiam ante annum 17. Ozia non edidisse, non sit ratio, quæ id suadeat; imo hoc concessio, vita longior habenda foret. Siquidem ab anno 17. Ozia, vsque ad primò annu circiter 96. numerantur. Quoto autem Ozia anno cœperit regni, ambigo; etsi valde probabile mihi videatur, cum non nisi regno boamo cœpisse. Vltimum autem annum regni & vitæ Jeroboam, Ozia compono.

Obiectio.

8. Dices: quomodo temporibus Ozia, quando Iudei nihil aduersi patiebantur, conuenire possunt oburgationes quibus in eos primis capitibus Vates inuenitur: qualis est ista cap. 1. ver. 5. 6. 7. *Super quo percutiam vos ultra addentes figuracionem? omne caput languidum, & omne cor mærens. A planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas: vulnus & liuor, & plaga tumens non est circumligata nec curata medicamine, nec fota oleo. Terra vestra deserta, ciuitates vestrae succensæ igni, &c.* Resp. his prophetam alludere ad Ioas & Amasia tempora, quorum ille auus; hic Iosia patens fuit, vterque impius, & idolatriæ vitio infamis, & à suis interfectus. Sub Ioaso, per Syros populo Iudæo plaga graues inflictae sunt, 4. Reg. 12. v. 17. & 20. Sub Amasia vulneribus eorum sanatis noua vulnera addiderunt Israelitæ, vt latè describitur 4. Reg. 12. v. 12. *Percussusque est Iuda coram Israel, & fugerunt vnusquisque in tabernaculo suo, Amasia vero regem Iuda filium Ioas, filij Ochozia cepit Ioas rex Israel in Bethsames apud Iuda, & adduxit eum in Ierusalem, & interrupit murum Ierusalem, à porta Ebraam, vsque ad portam anguli, quadringentis cubitis. Tulitque omne aurum & argentum, & vniuersa vasa, qua inuentæ sunt in domo Domini, & in thesauro regis, & oblatæ & reuersus est in Samariam. Et infra de Amasia rege Iuda, v. 19. Factaque est conuersio cum conuulsio in Ierusalem, at ille fugit in Lachis, miseruntque in Lachis, & interfecerunt ibi.*

Resp. ad Ioas & Amasia alludit. cap. 1.

Calamitates regni Iuda.

9. Regnante Ozia, cum mortuus esset Ieroboam rex Israel, non nisi inter duo annorum circiter 12. intervallo, successit Ieroboamo parenti suo Zacharias, quem sex menses regno positum interfecit Sellum filius Iabes. Hunc regni inualidum, post mensem dierum trucidat Manahem, qui inter cætera regum parricidijs anne Eli solita tunc percussit Thapsam & omnes qui erant in ea, & terminos eius de Thersa: noluerunt enim aperire ei, & interfecit omnes pregnantes eius, & scidit eas. 4. Reg. 17. v. 16. Idem ad regnum sibi stabilendum aduocauit Phul Assyriam, ingenti totius Israelitidis damno. ibid. v. 19. & 20. Exacto regni decennio, filium quidem hæredem principatus reliquit, sed hunc post biennium regno & vita spoliavit Phacee, anno 52. Ozia. Quæ tempestas vicinum Iudæ regnum afflavit, cuius vulnera si curata fuissent, Ozias tot occasiones decem tribus ad sceptrum Dauidicum reducendi minimè neglexisset. Vide si placet alias illius loci interpretationes apud Cornelium Isa. 1. v. 5. & alios ibidem rex quibus intellecto facile est, ea quæ Iudæis à Propheta obijciuntur, vltimis Ozia annis non incommodè occini potuisse.

Miser statu Israel & Iuda sub Ozia.

10. Solet quidem Scriptura diuina maximè in Prophetis temporis ordinem negligere, ita vt Prophetia, quæ prius contigit, posterius describatur, & e contrario, vt monet S. Hieronymus ad cap. 25. Ieremiæ, initio: non enim inquit, curauerat Prophetia tempora conseruare, quæ historia leges desiderant, sed scribere vtcumque

Notanda de ordine temporis.

audi-

ppii

ologia
amanti

V

ou

P.
H. Phil

Chron
vet. Test

A 1
17

audientibus, atque lecturis vile noverant. Vnde & in psalterio male quidem
historia psalmorum requirunt ordinem. Hanc regulam disertè approbat
retus in cap. 21. Ieremiæ, cuius verba ibidem referam. Et in Ezechiel
ad illa verba: Et factum est, in vndecimo anno. Hoc loquendi genus, ut
miam quoque Prophetam reperitur: etenim ille sparsim apponit
priori loco positus, quæ regnante Sedecia gesta sunt, qui postea
rursum quæ ad Ioakim pertinēt recenset. Consentiūt Hugo & Lyranus
25. Castrus Ilagoge in Ierem, cap. 3. Dionysius Ierem. 25. Cornelius
nus ad annum m. 3140. num. 27. & alij passim. Prolepses tamen, pro
arbitrio, non sunt excogitandæ, neque absque efficaci probatione
dum audiui) concesserim prima quinque Iſaiæ capita, cum omnibus
bus, ordine temporis sexto capiti postponenda. Esto nonnullæ particu
tan inferantur, quæ ad Achaz vel Ezechia tempora spectent. Solam
planiorē videri eorum interpretationem, qui hunc Evangelicū
tam, annis saltem pauculis sub Ozia propheta esse autumant.

Isaias sub
Manasse
ferra dis
solutus.

11. Iſaiam vsque ad Manassæ regnum vitam prodixisse, illiusque
emprum, constans est auctorum sententia, quam adstruit Macrobius
Rom. quo pridie Nonas Iulij hæc pronunciantur: In Iudæa S. Iſaias
sub Manasse rege scelus in duas partes occubuit. S. Hieronymus tom alibi
cem lib. 15. in Iſaiam asserit, hanc esse certissimam apud Hebræos tradit
atque à plurimis Christianorum receptam. Idem tradit Tertullianus
tra Marcionem, S. Epiphanius tom 9. 2. de vita & morte Prophetarum
rus de vita & morte Sanctorum, cap. 57. S. Augustinus lib. 18. civit. cap.
sti Siculi & alij veteres, quibus magno consensu subscribunt recentiores
Bellarminus, Gordonus, Tornjellus, Sanctius, Cornelius, &c.

12. Cur igitur huius prophetiæ exordium Manassæ nomen recitat
rex sceleratus exprimi non meruit? An quia exiguo, & quasi nullo tempore
illo prophetavit Iſaias? Hæ causæ graues mihi non videntur, nam & Iſaias
hic nominatur, fuit robustæ improbitatis, & nonnulli auctores Iſaiam
tantum Ozia anno vaticinatum putant. Quamobrem, crediderunt
suppressum Manassæ nomen, quod nullum eorum, quæ in volumine
ta sunt, oraculum sub Manasse Vates ediderit: licet nec populi
guere, nec regem ipsum officij commonefacere destiterit.

Liber eius
ultra 96.
annos non
occurrit.

13. Ex dictis colligo 1. Prophetias hoc Iſaiæ libro contentas, non
ultra 96. annos: plures enim à decimo septimo Ozia, vsque ad Manassæ
parum non effluerunt. 2. Ex eorum ratiocinijs, qui has prophetias
postremo Azaria deducunt, non produci vltra annos 61. quorum pars
nit, partim Ozia, partim Ioatham. 3. Si rationes ad calculos evadant

Non constat quomodo diu prophetas.

tar, non constare, quot annorum vaticinia hic liber complectatur: cum dubium sit, quoto anno regni Ozias primus, quoto Ezechias ultimus fuerit pronunciatum. Illud certum atque indubitatum est Isaiam diu vixisse, eiusque tempore, admiranda quaedam in Orbe contigisse, quae ad annos expansos Ozias breuiter annotaui.

ISAIAE VI. v. 1.

IN anno quo mortuus est rex Ozias, vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & elevatum &c. & clamabant alter ad alterum: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus exercituum.

QVÆSTIO II.

Vtrum viuo Ozia hoc vaticinium editum fuerit.

1. Tsi Chaldaeus hic insinuet, & Rabbi Salomon apud Lyranum asserat hæc accidisse eo anno, quo Ozias quasi ciuiliber mortuus, ob lepram à communi hominum consortio separatus est: communis tamen & vera interpretatio hunc locum exponit de morte naturali, quam obiit Ozias anno regni sui 52. ante æram Christi, vt supputo 760. ab Orbe creato 3281. à diluuiio 1625. Nati Abrahæ 1243. ab Exodo 738. Templi fundati 259. Regni Israel 222. Olymp. 5. anno 1. instante vel ineunte Vrbe necdum condita, Cornelius verò ex ea tabula, quam vt probabilem Genesi præfixit, inscribit hoc vaticinium anno m. 316. ante Chr. 314. Torniellus anno m. 3278. à diluuiio 1622. à Templo fundato 256. Regni Israelis 219. Olymp. 1. anno 1. Salianus vnico anno Torniellum præuertit, additque hunc annum fuisse ante æram Christi 777.

Non quædo in leprâ incidit.

2. Superstite adhuc Ozia, hanc visionem S. Vati obigisse putat Sanctius vt q. præced. monebam, cuius sententiam approbare videtur Salianus an. m. 3277. num. 3. incertum esse ait Cornelius hic v. 1. Quod verum esto. Si Scripturæ verba pensemus, quibus Latinè, Hebraicè, Græcè, simpliciter hæc visio tribuitur anno quo mortuus est rex Ozias.

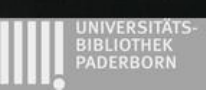
An sub Ozia.

3. M. lo tamen eorum sententiæ subscribere, qui post Ozias mortem hoc vaticinium differunt: quod aperte docet S. Hieronymus q. præc. num. 4. relatus, & epist. 142. ad Damasum. Leproso rege, ait, & quantum in se est, sacerdotium disfructante, Isaias visionem videre non potuit. In eandem interpretationem conspirant S. Chrysostomus, Procopius, Glossa Ordinaria in hunc locum, Origenes hom. 1. in cap. 2. Iudicum, Pintus, Torniellus locis paulo antè indicatis. Accedit Salianus, an. m. 3290. n. 1. qui disertè affirmat totum caput sextum Isaiæ ad Ioatham pertinere, nec posse omnia, quæ primis quinq; capitibus Isaias conscripsit, ad

Conclusio sub I. a. tham.

ppi
ologia
amanti

V
a.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

P.
H. Phil

Chron
Test

A 1
17

ad vltimum Ozia annu referri. Siquidem anno Ozia, p. num. 1. de pace, quâ tunc Iudæi fruebantur hæc subne dit: Sed eam pacem, p. dantiam, vt affolet, multa magna que p. a comit abantur. Itaque p. tempore, mortuo iam teroboamo, Isaiam Prophetam omnibus nominibus peccata populi grauisima oratione castigaret. Audire cæli, & auribus percipere, si hæc Visio sub Ozia accidit, nescio quid in hoc libro assignari potest Ioatham ab Isaiâ prædictum.

4. At neque antiqui patres docent, toto tempore regni Ozia racuisse; sed solum ex quo Sacerdotij munus sibi arrogans in lepra ciderat, vt exprimit S. Hieronymus: non enim ignorabant ceteri, quibri exordio tradit Isaias. Neque dicendum est, nihil in regno Ioatham natum fuisse Isaiam: hoc enim, non bene consentit, cum primus vultus propheta esse scribitur sub Ozia, Ioatham, Achaz, Ezechia, vt ait Sanctius.

Quamdiu
fluerit
Isaias.

ISAIÆ VII. v. 1.

1. **E**T factum est in diebus Achaz, filij Ioatham, filij Ozia regis Iudæ, ad Syria, & Phacee filius Romelie rex Israel in Ierusalem ad præliandum non potuerunt debellare eam. Achaz Ioatham parenti successit, cum iam decimo septimo in Israelide imperaret, 4. Reg. 16. v. 1. anno Christi æram 744. quo inijt primus Olymp 9 & 18. hæc, quæ ob datus est, anno 20. quàm Ioatham regnare ceperat, 4. Reg. 15. v. 1. no 4. Achaz, vt suis locis indicauit.

Initiũ reg
ni Achaz.

Quando
Rasin &
Phacee
conspirarũt.

2. Videtur hæc conspiratio Rasin & Phacee contra Iudæam sub Ioatham coaluisse sub Achaz verò inualuisse. Dicitur enim 4. Reg. diebus illis cæ: et Dominus mittere in Iudam Rasin Regem Syria & Phacee. Mox subiicitur obitus Ioatham, & statim initio cap. 6. entronisim ac deinceps eiusdem improbitas: rum v. 5. Tunc ascendit Rasin rex Syria filius Romelie rex Israel in Ierusalem ad præliandum: cumque obsiderent Achaz runc superare eum.

Corollari-
um 1.

Corollar. 2.
Quando
euersum
Israëlis
regnum.

3. Hinc colligo primo ab ea visione, quæ cap. 6. referretur, videri de scribuntur, præterijtse annos vt minimum 16. quibus inter Oziam regnauit Ioatham; vt summum autem 20 computari possit: quæ primo ab entronismo Ioatham Phacee interijt. Secundo, hæc ge 2. aut 3. aut denique 4. Achaz non absoluto: tunc enim Phacee occidit

ISAIÆ VII. v. 8.

Et adhuc sexaginta & quinque anni & desinet Ephraim esse populus

Vnde hi 65. anni computandi sint.

Nomine Ephraim intelligitur regnum Israel, siue 10. tribus, quæ relicto Roboamo Salomonis filio, primum regem sibi elegerunt Ieroboam de tribu Ephraim. Euersum est autem hoc regnum anno 6. Ezechiae, quo capta est Samaria, & transfusa rex Assyriorum Israel in Assyrios, collocauitque eos in Hala & Habor &c. 4. Reg. 18. v. 10. & 11. Tunc Ephraim desijt esse populus, vt fert communis sententia. Quod longè ante Isaiam prædixerat Amos cap. 5. vers. 27. Migrare vos castram trans Damascum. Et cap. 7. v. 11. Hæc dicit Amos: In gladio morietur Iero-

salum, & Israel captiuus migrabit de terra sua. In lacto hoc fundamento, erigi nequit istorum 65. annorum Epochæ eo tempore, quo hæc loquebatur Isaias, regnante in Iudæa Achazo: hic enim non nisi ad annum regni 16. peruenit: ad sexcentium Ezechiae, mox ab Achazi obitu consecutum & confient 22. Itaque licet hoc Isaiæ vaticinium, ad annum, Achaz referatur; inde tamen vsque ad excidium regni Israelis non ultra 22. annos colligemus.

3. S. Hieronymus in hunc Isaiæ locum, ex Hebræorum traditione hos annos accersit à vaticinio Amos, quo regni Israelis euerfionem denunciauit, q. d. eo tempore, quo Amos 10. tribuum abductionem prædixit, vsque ad rei denunciatæ euentum, sunt 65. anni, quibus euolutis desinet Ephraim esse populus. hoc est, eueretur Israelis regnum, ab Ieroboamo Ephraimita quondam erectum. Volens autem inquit S. Hieronymus, fuisse vigesimum quintum Ozia, quando hæc accidit, (nempe quoad prædictionem Amos) cuius reliqui anni sunt 27. Ozias enim regnauit annos quinquaginta duos, post eum regnauit Ioathã filius eius annis 16. & huius filius Achaz annis alijs 16. post quem regnauit Ezechias, cuius sexto imperij anno capta Samaria est, atque ita effici simul annos sexaginta quinque. Quam computationem cum non refutet S. Doctor nec aliam afferat; approbare videtur. sicut approbant, Haymo, S. Thomas, Procopius, Hugo, Cornelius: quibus assentior. Siquidem anno ante Christum 724. apertio sextum Ezechiae. Adde 64. exarget annus ante Christum 788. in quem incidit annus 2. Ozie. Si regnum Israel expirante anno 6. Ezechiae interijt, hi 65. anni à vigesimo quinto Ozia exclusiue computabuntur: si inuente; inclusiue. Sic ab hac supputatione non recedit Lyranus hic, dũ hunc annorum numerum à 26. Ozia deducit, nempe terminis vtriusque inclusiuis.

4. Qui Achazo pauciores annos, quam 13. Chronologicos attribunt, vel inter regnum post Oziam non nisi vndeim annis definiunt, difficile ad communes rationes suos calculos reuocant, sicut & Torniellus, qui ad an. m. 3248. horum 65. annorum Epocham ad calcem anni 23. Ozia constituit. Salianus

Quest. Chron. P. 3.

f

vero

Non ab hoc vaticinio.

Sed ab anno 2. Ozia, quo hoc Amos prædixit.

Quorumdam ratio in incerta.

ppi

ologia
amanti

V

13.
H. Phila

Iron
Test

A 1
17

vero ad an. m. 3250. num. 13. ait, non constare quidem ad quam
saia hęc 65. annis deducendis respexerit, nec traditio nem. Hęc
re fidem: nostram nihilominus sententiam esse communem.

Interpre-
tatio San-
ctij.

5. Sanctius in cap. 7. Hęc num. 18. censet Vatem non tam
qui à prophetia Amos vsque ad Samarię excidium decurrere, quæ
ab eadem prophetia, ad illum vsque articulum transacti sunt, quo
nebat, quasi diceret: cadet Samaria. sicut 65. ab hinc annis predictum
nempe ut ipse putat cap. 4. Audite verbum hoc vacca pingues, quæ egredietur
ria, & c. Ecce dies venient super vos, & leuabunt in conis, & reliquias
tibus. Summam autem 65. annorum hac ratione colligit: de anno Ozię
dos ait 38. aut etiam 40. & complures, tum 16. regni Iotham, qui
sunt 54. reliquos ex Achazi, & Ezechię temporibus decerpit.

Interpre-
tatio Cer-
melij aprior

6. Hęc supputatio duriuscula mihi videtur: aptior autem est quæ
muni sententia profert Cornelius, dum huius oraculi eum sensum
d. Ego Isaias repeto, & confirmo prophetiam Amos, quæ vulgo nota ac trita est
ab eius vaticinio inchoando, post 65. annos vastabitur Samaria. Deinde
Ozię sumatur 38. oportebit post mortem Ozię alios 27. addere
quod dici nequit. Nam à morte Ozię, vsque ad occidit Phacee, 11.
rantur nisi 20. anni, 4. Reg. 15. v. 30. Cùm autem hęc demerenda
bat Phacee, & cum Rasin in Iudęam sæuiebat. Adhęc de anno Achazi
4. anni vt summum, (vel vt puto biennium) sumi possunt: his adde
exurgent 20. & vt habeatur summa 65. annorum, accipiendi erunt
Ozię: quibus à 52. deductis remanebit annus Ozię septimus, quæ
acto Amos prophetauerit, quod est contra commune in auctorum
negant aut Amos aut Osee, ante annum 17. Ozię prophetale.

Computus
quorundã
falsus.

7. Vatablus & Forerius ab anno 17. Ieroboam, vsque ad Sennacherib
hos 65. annos producant, hoc modo. Manahem regnavit 10. annos
Osee 9. vniuersè 41. quibus adijciunt ex annis Ieroboam 24. vt colligitur
remaneat annus 17. Ieroboami, qui annos 41. regnavit. Sed & hęc
tum alij merito fãcessere iubent. Nam vt in libris Regum notatur
Israeliride regnum adijt, anno 15. Amasie: huic successit Ozię, anno
27. ex quo Ieroboam cum patre regnare cœperat: sed circiter 16. et
boam post patris sui obitum imperarat. Sic rex iste cùm annos 41. re-
tinctus est anno 27. Ozię, vt clarè indicant tabulæ nostræ expulsa
num ante Christum 786. quibus inspectis, sine mora, sine labore
cula remouentur, quæ horum temporum Chronographia à quibus
ciuntur.

Obijcio

8. Obijcies 1. cum Saliano an. m. 3250. numer. 13. Amos notat

mus contra Israel: sed multo ante eum Ahas Silonites sub Ieroboamo I. 3. Reg. 14. v. 15. Dominus euellit Israel de terra bona, quam dedit patribus eorum, & uenit eos trans flumen. Verum id non officit communi sententiæ, quæ 65. annos non à prima omnium de casu Israelis propheta, sed à magis celebri, vulgo nota Oziâ, ut loquitur Cornelius.

9. Obijcies 2. Hebræi tradunt Oziam lepra aspersum, anno 27. regni sui, quando terræ motus fuit, biennio post uaticinium Amos: hoc autem secundum communem sententiam admitti posse non uidetur. Nam Ioathamus annos 25. regnare cepit, 2. Paralip. 27. v. 1. antea uero idem rexerat domum regis & ab eo populum terra. Ibid. cap. 26. vers. 27. quando scilicet Oziam lepra tenebat. Tolle 25. annos Ioathami regnum defuncto patre aduentis, de 25. remanebant 27. anni regni Ozia ante natum Ioathamum: quomodo ergo tunc loco parentis leprosi Aulam ipsius regere, & populum iudicare potest?

10. Ut commoda responsio detur, aduertendum primò, quatuor ab Hebræis tradi. 1. Amos Israelis ruinam prædixisse anno 25. Ozia, 2. inde numerari annos 65. annos, quorum hic meminit Isaias, 3. terræ motum contigisse anno 27. Ozia, 4. tunc Oziam lepra infectum. Secundò. Amos reuera prophetasse, ante 65. annos terra motus, Amos 1. v. 1.

11. His animaduersis responderi potest 1. licet Hebræi in quarto puncto errasse hallucinentur; id tamen non obstat, quo minus de tribus alijs traditis fides eis adhibeatur, accedente eorum Christianorum testimonio, quos num. 3. recensui: præsertim cum nulla idonea ratio sese offerat, qua refutentur. Vtile enim per inutile vitari non debet. Hinc Salianus numer. 3. traditionem de terræ motu recipit, de lepra falsam putat.

12. Responderi potest 2. Ioathamum duplex habuisse regnandi initium, 1. parente lepra contrahente, & tunc fuisse 25. annorum. 2. Ozia mortuo, & hinc annos 16. imperasse. Ozias enim 16. annorum erat cum regnare cepisset. 4. Reg. 15. v. 2. potuit ergo anno 27. regni sui habere filium 25. annos natum. Sic Ioatham uiuo adhuc parente, 25. circiter annos, mortuo 16. principatum administrasset; in uicis 66. egisset.

13. Respondet Cornelius 3. aliquos fortè dicturos; Optimates pro Ozia & Ioathamio puero administrasse regnum, donec Ioathamus ad ætatem rebus gerendis idoneam perueniret. Tornicellus & Salianus terræ motum anno 25. Ozia inscribunt: quod si ita est; Amos anno 23. de 10. tribubus trans flumen abducendis, prophetauerit. Mea uero opinione commoda ea propheta anno 25. Ozia tribuitur, inde que æra istorum 65. annorum deriuatur.

f 2

ISA-

1331

ologia
amenti

V

Resp.

Oli. die.

Quadam
notanda.

Ad ob.
iect. resp. a.

201

30

Opinio
quorundam.

Quando edita hæc propheta.

Ecce Virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel. hoc oraculum vno è quatuor primis annis Achaz factum est: antea circiter 743. ante Christi Epocham, quo mihi exoritur annus 2. Achazius hoc vaticinium tribuit anno 4. Achaz ante Christum 742. id est, garem Christi æram 744. tabula enim qua ille vitur, biennio hæc uerit. Toruicellus anno 2. Achaz. Olymp. 5. pariter 2. cui suffragatur & hunc annum vocat ante Christum 758. hoc est, ante æram eruditorum tauius annum 2. Achaz cum anno ante Christi Epocham 740. comp

adgestum mortuo Achaz sub Ezechia.

1. IN anno, quo mortuus est rex Achaz, factum est onus istud: ne letorio. Hieronymus hanc prophetiam anno 1. Ezechia: edictam. Propheta insinuat Palæstinos Achazo mortuo lætatos, dum contra Philistæa. Idem tradit Lyranus, & Cornelius in hunc locum. Quæ confirmare voluit Deus Hebræorum animos, & existare ad bene noui regis ar. spiritatissimo regno, inquit Sanctius.

Quoto anno ante Chr.

2. Hoc vaticinium, atque adeo annum primum Ezechia: Caroli anno ante Christum 742. hoc est, ante æram eiusdem 744. Saluati tauius 727. enthronismum Ezechia: notat: ego 728. aut 729.

Praclara ex S. Hieronymo.

3. S. Hieronymus in hunc locum sic scribit: Quatuor reges hæc Prophetæ legimus esse præpositos Oziam, Ioatham Achaz & Ezechia: sibi ordine & sobole succedentes: quorum Oziam mortuum mus, referente Isaiâ, anno quo mortuus est rex Ozias, vidi Demianum saluum excelsum & eleuatum. Ex quo intelligimus & visionem sedentis ea quæ præcipiuntur Prophetæ, vsque ad eum locum vbi scriptum est: bini hus, & sicut querus, quæ expandit ramos suos. semen sanctum eius genuerunt nem 6. capitis) sub Ioatham rege prophetata. Tertius successit Ioatham filij Ozia: regis Iuda, sub quo ascendit Rasin rex Syria, & Romelia: rex Israel in Ierusalem ad pra:liandum contra eam, & scriptura commemorat. Igitur sub Achaz, vsque ad præsentem locum nunc exponere nitimur, omnia quæ in medio posita sunt, vnde cognoscimus: quo mortuo, quartus, id est, vltimus successit Ezechias, sub quo omnis vsque ad finem reatur liber.

13.
H. Phil

Iron
Test

A 1
17

ISAIAE XVI. v. 14.

In tribus annis, quasi anni mercenarij, auferetur gloria Moab. Huius loci adeo incerta & obscura est intelligentia, ut vix quicquam lucis à Chronologia possit accipere. Rabbi Salomon apud Lyranum, putat Moabitas vastatos, partim quod contra filios Israel in deserto Balaam mercede conduxerint, partim quod Assyrio tres annos Samariam obsidenti auxiliares copias submiserint. At verò hoc posterius incertum est: nec verisimile videtur, Deum pœnas Ezechiae temporibus à Moabitis ezeigisse, ob culpam ab eorum progenitoribus admissam.

Varia huius loci interpretationes.
1. Expositio

2. Secunda interpretatio esse potest, ut sicut operarius labore finito mox suam mercedem accipere solet, ita post tres annos, ab exactis 10. tribubus, Moabitas ad exiguum numerum redegerint Assyrij. Hanc & alias duas explanationes breuiter affert S. Hieronymus, & subnectit: Potest & de Babylonica captiuitate prædici, quod post captam Ierusalem & transitis annorum trium mensibus, Moab à Chaldaeis vastanda sit: siue quod in trium annorum spatio, nulla eis danda sit requies. Similia habet Lyranus, quibus subscribit Cornelius, Hugone, Prato, Leone Castrio, in hanc sententiam laudatis, ita ut inter Ierusalem excidium, & vastationem Moab triennium intercesserit teste Josepho: aut certè ut triennij spatio Nabuchodonosor Moabitidem vexauerit. Hanc vltimam interpretationem maximè probat Sanctius hic num. 34. ad Menochium, vel positum esse numerum definitum pro indefinito; q. d. non multo post. Tornellus ann. m. 3451. num. 6. ait nihil certi hac de re affirmari posse, cum fieri potuerit, ut prius ab Assyriorum, tum à Babylonijs rege, Moabitis subuersi fuerint. Ex omnibus allatam S. Hieronymi expositionem de captiuitate Babylonica maximè probo.

2. Expositio.

3. Expositio

4. Expositio.

Conclusio.

ISAIAE XX. v. 1.

In anno, quo ingressus est Tharshan in Azotum, cum misisset eum Sargon rex Assyriorum.

QUESTIO IV.
Quando hac contigerint.

1. Sanctio non valde verisimile videtur, hunc Sargon fuisse Sennacherib, qui Anno 14. Ezechiae Iudæam inuasit: quia ipsi non apparet, quando hic Azotum oppugnare potuerit. Post suum ex Aegypto reditum id fecisse non videtur. Tum quia cæsis ab Angelo 185000. ex suis mox trepidus in patriam cum

Quidam opinantur sub Salmanasare.

ppii
ologia
amenti
V

cum reliquis exercitus refugit, tum quia hoc loco S. Vares non tantum de clade Ægyptijs illata, quã vaticinium de inferenda pronunciat. Im- gnatam verò Ægyptum, Sennacherib rectã in Iudæam venit, Anno ad mare mediterraneum relicta, Quare putat verisimilius esse hæc na- sare gesta ante annum sextum Ezechie, quando Assyrius Iudæam calamitatem inuexit.

Alij me- lius sub Sennache- rib.

2. Communis aliorum sententia est, sub Sennacheribo, Anno Tharthan in Assyriorum potestatem venisse. S. Hieronymi, Lxxxi. Mariaux, Sa, Menochij in hunc textum, Tornielli ad annum m. 3322. num. 4. Saliari an. 3323. num. 6. quibus assentior. Nam certum est Thar- than fuisse Ducibus Sennacherib aliquem 4. Reg. 18. v. 17. si quidem habemus, quo eundem, aut eiusdem nominis alium sub Salmanassarum ficiam obiuisse conijciamus. Fieri quidem potuit, vt Tharthan, deo- diuerso tempore seruiret. Nam Abner Dux fuit primum Saulis, post filij eius. Rursus Abner sub Dauide & Salomone ductauit ordines. Tharthan asserit, videlicet quo argumento ducatur.

Non post inuasionem Ægyptum

3. Post inuasionem Ægyptum, hæc gesta non arbitror: quia Isaias discalceatus hic prædicat, iururam Ægyptiorum & Æthiopum capti- sic minabit rex Assyriorum captiuitatem Ægypti, v. 4. Sennacheribus Ægypto remeans iam captiuorum greges agebat. Deinde v. 3. dicitur: *rum signum & portentum erit super Ægyptum & Æthiopiam.* Hoc an- gebat, cum Sennacherib ex Ægypto rediret.

Sed ad- mentu Sennache- rib in Iu- daam.

4. Itaque hæc ad primum Sennacheribi in Iudæam aduenirem pu- to, anno 14. Ezechie vel instante, vel ineunte. Non enim igno- rius Ezechiam ab Ægypto sperare subsidium, ac proinde in Ægypti ca- vicina in suam redegit potestatem, quo facilius hosti occurrere- dæam aditum intercipere posset. Tunc Isaias nudus & discalceatus eladem Ægyptijs ac Æthiopibus imminentem, vt Ezechias popu- daicus intelligerent, nulla iam suppetere ab hominibus auxilio, opo- exposcendam.

ISAIAE XX. v. 3.

Varia opi- niones.

1. **T**RIUM annorum signum & portentum erit super Ægyptum & Æthi- dam hæc putant referri posse ad Assihaddon filium Sennache- pontius ad Nabuchodonosorem, qui post triennium ab euectio- morum Ægyptum & Æthiopiam, vt quidam aurumant, vallibus bio proponit Torniell, an. m. 3322. num. 4. Sed obstant ea, que iam ce- cebam. Alij putant, his verbis prædici post tres annos ab hoc vaticini- turam calamitatem, quam ista Prophetæ nuditas portendebat. Quæ non improbabile videtur.

13.
H. Phila

Isiron
Test. Test

A 1
17

2. Alij denique melius censent, genuinum horum verborum sensum esse, hanc calamitatem Aegyptiorum & Aethiopum tres annos duraturam. Ita Sanctius, Menochius & Cornelius laudato S. Hieronymo, qui ait præ-nuncia-
 in Aethiopia trium annorum mala passuros. Quæ expositio apprimè con-
 gunt cum ijs, quæ annotabam 4. Reg. 19. ver. 29. de tribus annis, quibus messis
 ad ludæos impedita fuit: Hinc enim anni, ab eo tempore numerandi sunt,
 quo Tharaca rex Aethiopiæ, vires Assyrias à ludæa diuertit. 4. Reg. 19. ver. 9.
 docent auctores iam relati. Non quod putem hoc triennium fuisse inte-
 rum, cum anno tertio serere & metere licuerit, sed quod Angelus stragem il-
 lum Assyriorum ediderit, eosq; in patriam repulerit, anno tertio ciuilitè com-
 parato, ex quo regi Aethiopum occurrerant, & crudeli bello Aegyptios fini-
 timque Aethiopes cœperant infestare, ex probabili saltè quorundam opi-
 nione. Vide aliam explicationem Isa. 37. v. 30.

Conclusio

Hinc sequitur Isaiam nudum & discalceatum, non tribus annis, sed
 forte triduo incessisse: siquidem anno 14. Ezechia cœperunt impleri quæ paulo
 ante minaci hoc vaticinio denunciata fuerant, vt docent auctores q. præced.
 item 2. laudati.

Isaiam non
 incessit
 nisi 3-
 annis.

ISAIÆ XXI. v. 16.

Hæc in vno anno, quasi in anno mercenarij, & auferetur omnis gloria Cedar. Qui-
 dam hæc referunt ad Assyrios, quasi hi post vnum annum vastationis lu-
 dice sub Ezechia, Saracenos persecuti fuerint, vt monet S. Hieronymus &
 Sanctius hîc. At communior, & vt puto, probabilior interpretatio hæc ad
 Chaldaeos accommodat, quibus Arabes anno vno post euerfa à Nabuchodo-
 nosore Ierosolyma, in prædam dati sunt, iuxta vaticinium Ieremiæ cap. 49.
 ver. 28. Ita S. Hieronymus, Lyranus, Sanctius, Cornelius, Mariana, Menochius.
 Addunt aliqui fortè hic tempus definitum, pro breui indefinito positum. Sic
 huius loci idem sensus esse videtur, qui supra cap. 16. v. 14.

Hæc refe-
 rantur nã
 ad Assyrios
 sed ad
 Chaldaeos.

ISAIÆ XXIII. v. 15.

In obliuione eris ð Tyre, septuaginta annis.

Q V Æ S T I O V.

De initio & fine horum annorum.

Certum est Tyrum fuisse aliquando à Chaldæis oppugnata, vt hoc
 cap. Isaias, & clariùs Ezechiel cap. 26. palam faciunt. Id autem non
 conti-

Tyrus
 vastata
 à Chal-

Isai
 ologia
 amenti

V

*dais nō an-
te 11. annū
transmig.
Iechonice,
sed neque
post 27.*

*Conclusio
in genere.*

*Obiitio ex
Iosepho.*

Resp. 1.

contigit ante annum 11. transmigrationis Iechonice : siquidem
iri, prædicit eodem capite & anno Ezechiel. Neque ultra annum
septimum eiusdem transmigrationis differri potest Tyri expugnatio
anno 27. idem Ezechiel cap. 29. v. 18. hæc à Deo accepta: Fili hominis
nos rex Babyloni servire fecit exercitum suum servitute magna aduersus
caput decalvatum, & omnis humerus depilatus est, & mercis non est redita
citui eius, de Tyro, pro servitute, qua servavit mihi aduersus eam &c. Item
rat oppugnata.

2. Si ab eo tempore isti 70. anni originem ducerent, vsque ad
staspis propagarentur: sed affirmare non ausim, hanc esse loci huius
tiam. Eam in opinionem magis propendo, vt suspicer, ab ista illius
rum servitute, obscure denunciari, quam postea Ieremias aperte
est, cap. 25. Quia ratione Tyrus dicitur in obliuione futura annis 70.
postea totos illos annos obliuio tenuerit, sed terminari. Vide Gea.
cum notis ibi appolitis.

3. Dices: Iosephus lib. 1. contra Appionem circa medium, et
hiltorijs refert, Ithobalo Tyri regnante, eam à Nabuchodonosoro
fuisse, per annos 13. post hunc regnasse Baal annos 10. tum Iudices
Ecnibalum menses duos, Chelbin menses 10. Albarum Pontificum
nos, Mittonum & Gerastum Iudices sexcentium, Balatum regem
num, Merbalum Babylone accitum, quatuor annos, denique frum
mum, annos 20. Vnde colligit annos 54. & tres menses, monesque
donosorem anno regni sui septimo cepisse Tyrum obsidere, Cyrum
no 14. Iromi Persarum tenuisse principatum. Ergo Tyrus obsidione
ne nisi 53. annis, qui ab initio obsidionis illius, vsque ad Cyrum elapsi
toto illo tempore videtur eius memoria viguisse, quippe, que partem
partim Iudices habuerit.

4. Respondetur 1. si annos istos 54. ab initio obsidionis Tyri
annum decimumquartum Iromi completum, & decimumquartum
rentem supputemus, includendi erunt termini, quibus si addas
Nabuchodonosoris obsidionem præcedentes, exurgent ab eodem
buchodonosoris, vsque ad Cyrum, anni solum 60. aut 61. qui
qua ratione possit approbari. Quamobrem iure possit quispiam
cem ex hoc numero excidisse (sicut alibi apud Iosephum 7. pro
tur) & Nabuchodonosorem anno regni sui 17. expleto, obsidione
spicatum, eaque Vrbe tandem circa annum regni 31. positum
citer elapso, Ægyptum Chaldæis in mercedem fuisse datam. Sic
buchodonosoris, vsque ad initium Monarchiæ Cyri excludat

13.
H. Phil

Iron
Test

A 1
17

ani 70. quibus in obliuione Tyrus futura prædicitur, eo sensu, quem iam
um. 2. afferbam. Vide infra Ezechielis 25. 26. 29. de annis 70. Babylonicæ ser-
uitutis notata & disputata.

5. Responderet 2. Et si Tyrus tunc iudices & reges habebat, seruitutem
hilominus sub iugo Babylonico seruiebat, ita depressa, vt nullum pristinae
gloriae signum appareret, nihil esset, quod antiqui splendoris memoriam foue-
ret, ac proinde quoad magnificentiam qua antea præcellerat, obliuione sepul-
ta videbatur, vt notant S. Hieronymus, Sa, Mariana &c.

6. Respondent aliqui 3. vt videre est, apud Cornelium Ezech. 29. v. 17. qui
Josephum & Berosum interpretantes, aiunt, Nabuchodonosorem, Tyrum eiusq, re-
gem Chobalim cepisse obsidere anno regni sui 7. (inchoante) computando annos regni eius
expugnata Ierusalem. Quod responsum non probo: Etenim Chaldeus sub fi-
nem anni regni sui 18. Ierolimam cepit, decimo nono ineunte flammis dedit.
Vnde igitur pauculas septimanas anni 18. finientis pro anno integro sumpsit,
non tamen ante 24. regni illius ad septimum 7 bis expugnatae peruenies. Hoc
etiamque computo, annus 24. Nabuchodonosoris esset primus Tyriæ obsidio-
nis, & 36. illius regis, esset decimus tertius huius obsidionis: eam autem anno-
rum connexionem neque alius vllus, neque Cornelius facile admisit, cum hic
senserit velit Tyrum anno 35. Nabuchodonosoris expugnatam. Adhæc confe-
ret hoc bello Tyrio, subacta est Aegyptus, & alia a Nabuchodonosore gesta
sunt, quæ plus temporis requirunt, quam, quod ab anno regni eius 35. absolu-
to, neque adeius obitum intercessit: præsertim, cum ex probabiliori sententia
regis 41. annos non regnauerit, vt suo loco dictum.

7. Dices iterum: quomodo hæc Tyri calamitas 70. annis definitur, cum ei
dicatur: non aedificaberis ultra? Ezech. 26. v. 14. præsertim cum constet, eam post
Nabuchodonosorem restauratam fuisse, & rursus ab Alexandro Magno ex-
pugnatam? Imo tempore Nehemias Tyrij Ierolimis nonnulla domicilia ha-
bebant, & sabbatis pisces aliaque venum exponebant. 2. Esdræ 13. v. 16. Corne-
lius triplici responso istius loci sensum aperit. lex Leone Castrio, qui Ezechielis
oraculum idcirco verum esse censet, quod post annos 70. non eadem, sed alia
alio loco Tyri aedificata sit. Vnde priorem Palatium idem antiquam Ty-
rum appellatam esse indicat. Id tamen iure suspectum est Cornelio, quia tam
Tyrius, quam Palatium ante Nabuchodonosorem sub Salmanasare traditur
extitisse, libro 9. Antiq. extremo. 2. quia Tyri instaurata, non fuit in ea gloria
& splendore, quo antea fulgebat, cum esset regina populorum, vt exponit S. Hie-
ronymus, Ezech. 26. Sa & Mariana ibid. Sanctius hic num. 29. Terid vt ultra sit
idem, quod ad longum tempus, quale est 70. aut etiam 40. annorum. Ita Cor-
nelius, Menochius. Quem in sensum Philistæi non ultra in terminos Israel ve-

Quest. Chron. P. 3.

g

nisse

pppi

ologia
amenti

V

a.

Resp. 5

Resp. 3

Obis. 1

Resp.

nisse dicuntur 1. Reg. 7. v. 13. & Deus ait, se non daturum ultra Hebraeorum in gentibus, Joel 2. v. 19.

Notabile dogma S. Hieron.

8. Addit S. Hieronymus in illud cap. 26. Ezechielis, eos bonos esse pere curandos qui Græcos & Phœnicum, maximeq; Nicolai Damasceni barbarorum, aiunt se, quæ hanc historia contradicunt, legisse historias, & nihil in ratione à Chaldeis inuenisse Tyria civitatis: cum probare possumus, multa de illa, quæ in Græcis voluminibus non inveniuntur.

Quando Tyrus obsessa à Nabuch.

9. Fateor equidem, nec finem, nec initium obsidionis Tyriae compertum esse: opinor tamen Nabuchodonosorem circa annum 21. vel 17. parte aliqua suarum copiarum, vel potius circa annum 21. Tyre gere cœpisse: post annos 13. in suam potestatem redegit, & camæque portionem eius non exiguam, ita solo æquasse, ut vi nuper magis habebant palatia, sicarentur retia piscatorum. Exinde Tyriorum gloria in obliuionis fouea obrutam latuisse, donec completa multarum gentium muni seruitute, imperium Babylonicum, & sensim pressis iugo Babylonicis annos 70. provincijs sua redderetur libertas, initio à Iudæis cœpit, & post exactione facta, ac denique successu temporis redituam Tyrum campum floreret. Porro de obsidione & posterioribus Tyri regibus et ceteris disputat Petauius, lib. 9. cap. 65.

Errat hic Hebraei.

10. Ex dictis sequitur, erroneam esse Chronologiam Hebraeorum Tyrum captam tradit anno 13. Nabuchodonosoris: siquidem Ezechielis anno 18. Nabuchodonosoris de futura eius expugnatione vaticinatus.

Quamdiu Tyrus obsessa.

rononymum Pradum in cap. 26. Ezech. vitiosis Iosephi codicibus v. 11. apud Iosephum scribit Philostratus Nabuchodonosorem obsidisse Tyrum annis 10. Nam sicut lib. 1. contra Appionem habentur anni 11. ita lib. 10. de calcem cap. 11. eundem numerum ex Philostrato, tam in Phœnicis Indorum historijs retinet Græcus textus & interpretatio Gelenij, ad cuius fini versio Pradum fortè circumuenit.

ISAIAE XXXII. v. 10.

Varia interpretationes.

Post dies enim & annum vos conturbabimini confidentes: consummata est demia. In Hebræo est, iamim al schana, dies super annum: in Græco, ἐνιαυτός dies anni; quibus verbis quidam annos aliquot interpretantur, ut Sa. Alij annum 8: aliquot dies, ut Foreira & Pagninus, alij modicum, ut Hugo, Adamus. Alij longum tempus intelligunt. At verò Sa. anno 5. Ezechia dicta putat, q. d. post dies, quibus impleri potest, annus satis sint, ad annum complendum conturbabimini, quando nimirum Ezechia Samaria euerteretur. Ego verò nihil aliud significari auctorem

Conclusio.

13.
H. Philo

Hieron
vet. Test

A 1
17

venturum aliquando tempus, quo conturbentur, & duram vindictam experiantur sui excidij, quod spectata notione verborum, modo ad breue, modo ad longum tempus applicari potest. Præfens vaticinium S. Hieronymus, de captiuitate, quam Iudæi post Christum subierunt intelligit. Dicit, inquit, vindictam consummatam, & post vltimam vastitatem, quæ sub Vespasiano & Tito, Hadrianoque accidit, nequaquam aliam captiuitatem esse venturam, nec remansuros botros in populis, qui deinceps colligendi sint. S. Hieronymo subscribunt Cornelius, Menochius.

ISAIAE XXXVI. v. 1.

Factum est, in quartodecimo anno regis Ezechia, ascendit Sennacherib rex Assyriorum super omnes ciuitates Iudæe munitas & cepit eas. Id Cornelius inscribit anno m. 322. ante Christum 717. hoc est, ante vulgarem Christi Epocham 719. Cornelius & Sallianus anno m. 322. Olymp. 12. primo, ante Christum, vt computat Sallianus 731. id est, ante Christi æram 732. Ego anno m. 325. ante æram Christi 76. quo acta est Olympias decima sexta.

*Quota æra
m. vel
ante Chr.*

ISAIAE XXXVII. v. 30.

Tibi autem hoc erit signum: comede hoc anno, qua sponte nascuntur, & in anno secundo pomis vescere, in anno autem tertio, seminare & metite. Valde probabile est hostes tres annos ab autumnali mense Tisri accersendos esse, quia ad sementem & metem spectant, sicut anni Sabbatici & Iubilæi, vt alibi latius expono. Annos vero illos tres, de quibus Isaia 20. ver. 3. egimus, arbitror aliquanto post cladem Chaldæis ab Angelo illatam protendi: Sennacherib enim sine dubio præfida in debellatis provincijs reliquerat, quibus, victi Aethiopes & Aegyptij, tanquam victoribus & heris parere cogebantur, donec post tres annos iugum excreterent, cum putandum non sit, percussis ab Angelo Assyrijs, eorum potentiam quali momento penitus euanuisse, siquidem Asarhaddon successor Sennacheribi in agros Iudææ vicinos colonias deduxit.

ISAIAE XXXVIII.

Verit. In diebus illis agrotauit Ezechias. Anno 14. regni sui desinente, aut iam transacto, quo fere tempore Sennacherib vel per Iudæam grassabatur, vel contra Tharacam arma verterat, vt docet hic Sanctius cum Abulensi, Cornelio &c. Huc spectant, miraculosa morbi illius depulsio, carmen illud Eucharisticum: Ego dixi in dimidio dierum meorum. admirabilis regressus vmbra per decem lineas, in horologio Achaz, denique liberalis illa

*Morbus
Ezechias*

pppi

ologia
amenti

V
a.

